

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 26. april 2007 truffet vedtak i

- Sak nr:** 23/07 (arkivnr: 200700256-22)
- Saken gjelder:** Klage fra A på jordskiftedommer B ved X jordskifterett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Sigurd Klepp
Rita Sletner
Frode Sulland
Inger Lise Gjørsv
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2
- Vedtak:**
1. Klagen avvises for så vidt gjelder den del som knytter seg til misnøye med saksbehandlingen, rettslige avgjørelser og vedtak under saken.
 2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer B.

Innledning:

Ved brev av 31. januar 2007 har A inngitt klage på jordskiftedommer B ved X jordskifterett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt jordskiftedommer B, som ved brev av 13. mars 2007 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra overingeniør C og meddommerne D og E. Utvalget har forelagt klagen for advokat F med frist til 14. mars 2007 for å komme med uttalelse. Advokat F har ikke avgitt uttalelse. Jordskifterettsleder G ved X jordskifterett er orientert om klagen og har den 21. mars 2007 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Den 30. juni 2006 gjennomførte X jordskifterett saksforberedende rettsmøte i sak om grensegang etter jordskifteloven § 88. Retten ble administrert av jordskiftedommer B. A var en av flere parter i saken.

Nytt rettsmøte til fremming av saken ble holdt den 9. august 2006. Saken gjaldt bruksordning etter jordskifteloven § 2 bokstav c punkt 1 i tillegg til grensegang etter § 88. Rettsmøtet ble administrert av jordskiftedommer B. D og E deltok som meddommere. Advokat F deltok som prosessfullmektig for A. Sistnevnte var til stede under rettsmøtet som part. Under rettsmøtet ble det gjennomført befarings.

Nytt rettsmøte ble holdt den 5. oktober 2006. Til behandling var spørsmålet om å utvide saken til også å gjelde rettsutgreiing etter jordskifteloven § 88a og grensegang for en sameiestrekning. De samme aktører som deltok i rettsmøtet den 9. august 2006, deltok ved dette rettsmøtet.

Den 6. oktober 2006 ble det gjennomført befarings. Til stede under befaringsen var foruten rettens medlemmer, overingeniør C og advokat F.

X jordskifterett avsa dom den 30. oktober 2006 i forhold til innhold og avgrensning av felles rettigheter til gnr ..., bnr ..., .. og ...

Nytt rettsmøte ble holdt den 27. november 2006. Tilstede under rettsmøtet var de samme aktører som ved rettsmøtet den 9. august 2006. Til behandling var tomtegrenser til gnr ..., bnr ..., .. og ..., veier og felles parkering.

Den 26. januar 2007 avsa X jordskifterett vedtak og dom i forhold til de gjenstående spørsmål i saken.

Overingeniør C ved X jordskifterett deltok under alle rettsmøtene, herunder befaringsene.

Klager - A - har i hovedsak vist til følgende:

Han var i telefonisk kontakt med jordskiftedommer B forut for det første rettsmøtet i saken. B tilbød seg å hjelpe ham med å finne frem til riktige dokumenter i saken. Da han opplyste at han kom fra juristfamilie og ikke behøvde Bs bistand, svarte B surt: *"Da har du en fordel fremfor de andre!"*

Under rettsmøtet den 30. juni 2006 reagerte B videre med å bli sur da en part begjærte oppnevnt meddommere i saken. I rettsalen, like før de skulle ut på befarings, ropte B ut: *"Vi skal ha det gøy i heile dag, ja i heile dag skal vi ha det moro!"* Rettssak er ikke underholdning og det er absolutt ikke mer morsomt når partene er nære slektninger og saken gjelder eiendommer som er gave fra felles bestemor, utskilt fra slektsgården. Til et forslag fra klager om videre fremgang i saken, uttalte B *"Dokke ska mødas her og eda vafla og fastsetta kor veiane og parkeringsplassane skal ligga. Ja, dokke ska eda møøye vafla for dokke komme te å få møye å gjøra når alle veiane skal fastsettas!"*

Under rettsmøtet den 9. august 2006 uttalte advokat F til klageren: *"[B] er partisk. [B] tar parti. De signaliserer til hverandre. Jeg har erfaringer fra dette tidligere, jeg har vært i retten med [B] før"*. I de rettsmøtene hvor advokat F var til stede, kom jordskiftedommer B ikke med slike utbrudd som B kom med under det første rettsmøtet.

Under rettsmøtet den 9. august 2006 virket det som om det stod om livet for B å notere ned alt H sa. Heller ikke når H helt endret oppfatning underveis, stilte B spørsmål til dette, men fortsatte å notere.

Ved flere anledninger under sakens gang viste det seg at det syn han hevdet, var det riktige. Jordskiftedommer B reagerte ikke på grove inkonsekvente utsagn fra blant andre J. Han stiller spørsmål om B er lovens vokter, lovens tuller, eller rett og slett partisk.

Under rettsmøtet den 27. november 2006 uttalte B følgende: *"Legger dere ikke ned påstander som vi liker, lager vi noe!"* Deretter gliste B bredt mens B lot blikket gli fra den ene til den andre i forsamlingen. I rettsmøtet fikk han ti minutter til å forberede seg på grensebeskrivelse. Samtidig satt meddommer D og nærmest sjikanerte hans politiske avisinnlegg i K Avis overfor B. Lattersprengt kastet B blikket bort på ham, og sa at B kanskje burde abonnere på K Avis i tilfelle det skulle komme flere vitser. De snakket høyt og dette forstyrret forberedelsene til hans innlegg.

Senere samme dag uttalte B at de måtte fatte seg i korthet, da meddommer D hadde fått en SMS fra sin kone med beskjed om at han snart måtte komme hjem til middag. Like etter dette kommenterte B en avisartikkel i L, hvor det ble opplyst at klageren hadde mistet byggetillatelse som følge av feilinformasjon fra en nabo. B antydte i retten at dette kanskje var fordi han også i den saken hadde vært for dårlig til å forklare seg, og at han dermed hadde mistet byggetillatelsen. Denne uttalelsen var fullstendig usaklig. Men da han skulle oppklare dette, stanset B replikken. Utsagnet ble derfor stående uimotsagt.

Like før rettsmøtet var over, meddelte B glisende til dem at *"utfallet av denne rettsforhøringen kan få et helt annet utfall enn dere har tenkt. Kanskje vi finner på noe helt annet, slik vi gjorde forrige gang!"*

Jordskiftedommer B var videre manipulerende i sin atferd under saken. I forbindelse med spørsmålet om en parkeringsrett var personlig eller ikke, bad han om innsyn i de notater B tok under M's innlegg. B ga ikke innsyn, og henviste til tidsfrister og dokumenter som var høyst villedende. B overhørte hans påstander, svarte på noe annet eller lot ham ikke komme frem med sine påstander.

Dom ble avsagt den 26. januar 2007. Utfallet bekrefter den tidligere nevnte anførselen om at B var partisk.

Innklagede – jordskiftedommer B - har i hovedsak vist til følgende:

Det kan være at B, eller andre ved kontoret, da klageren opplyste at han kom fra juristfamilie og ikke trengte bistand fra B, har svart ”Da har du en fordel framfor de andre”. For jordskifteretten er det en fordel at partene er representert ved advokat. For B var dette et positivt utsagn.

B kan ikke forstå at B på noe tidspunkt har gitt uttrykk for at B var negativ til hovedregelen i jordskifteloven, om at retten skulle settes med meddommere.

B kjenner ikke igjen utsagnet i klagen om at B i retten skal ha sagt at de skal ha det gøy.

Det er krevende å lede en befarings med så mange selvprosederende parter. Bakgrunnen for at de startet med de to angitte tomtene, var at de tilhørende partene i rettsmøtet ble enige om grensene. B tillot ikke at A uttalte seg om andre tomtegrenser enn sine egne. Retten visste ikke på dette tidspunktet at A pretenderte sameie i flere tomter.

B kjenner ikke igjen sitatet om at B skal ha oppfordret dem til å spise vafler. B vet at B oppfordret partene til å snakke sammen før befaringsen, av hensyn til rasjonell gjennomføring. B var bevisst på å snakke tydelig ute, da minst én av partene har nedsatt hørsel.

B kjenner ikke igjen sitatet om at retten ville lage påstander dersom partene ikke gjorde det.

I forbindelse med en røykepause under rettsmøtet, snakket rettens medlemmer om vitser i K Avis. Bakgrunnen var at den ene meddommeren hadde sendt inn vitser til avisen som var kommet på trykk. Det var i den sammenheng at B kommenterte at B kanskje burde abonnere på avisen. De snakket ikke om A's avisinnlegg. Dette innlegget ble B først kjent med i forbindelse med klagen til Tilsynsutvalget.

I starten av rettsmøtet den 27. oktober 2006, opplyste B at retten ønsket å avslutte kl 1600. Ca kl 1600 ble dette tatt opp med partene. Partene ønsket å fortsette utover kl 1600. Da det ble klart at de fortsatte, hadde i alle fall den ene meddommeren kontakt med hjemmet, hvor han varslet om forsinkelsen. Ingen av meddommerne brukte mobiltelefonen mens forhandlingene pågikk.

B kjenner ikke igjen situasjonen hvor B skal ha nektet A å kommentere avisartikkelen i forhold til byggetillatelsen. B kjenner heller ikke igjen sitatet om at B skal ha sagt at saken kan få et annet utfall enn partene har tenkt.

B spurte på slutten av rettsmøtene den 5. oktober og 27. november 2006 om partene hadde noen merknader til forhandlingene, jf. rettsboka sidene 16 og 31. Ingen av partene hadde merknader. Det er krevende å håndtere såpass mange selvprosederende parter. B mener at B har forberedt seg grundig til rettsmøtene og har forsøkt å løse saken på beste måte i tett samarbeid med meddommerne. B tilstreber å bruke et ”folkelig språk” uten å bruke vanskelige faguttrykk. Selv en jordskiftedommer er ikke ufeilbarlig, og B kan ha sagt ord og brukt vendinger som kan ha blitt misoppfattet i løpet av de fire rettsmøtedagene.

Overingeniør ved X jordskifterett – C – har i hovedsak uttalt følgende:

Han vil først understreke at det er veldig synd at A føler seg dårlig behandlet. Tillit fra partene er vel den viktigste forutsetningen for at jordskifteretten skal få til de gode/riktige løsningene den en kjent for. Han ble derfor skuffet, og ikke minst overrasket, over klagen og dens innhold.

Han kjenner seg ikke igjen i A's beskrivelse av hvordan saken ble administrert. Etter hans syn har jordskiftedommer B administrert saken på en god måte. Han ble imponert over hvordan B håndterte hektiske dager med rettsmøter og befaringer. B beholdt roen under stressende situasjoner og samtlige parter ble behandlet objektivt og med respekt. Alle partene ble hørt.

Humor må brukes med forsiktighet og stiller store krav til dommerens dømmekraft. Etter hans syn behersker B fullt ut bruken av humor. At B i løpet av en lang dag med rettsmøte kom med to/tre/fire humoristiske utsagn, var ikke til hinder for at rettsmøtene foregikk på en formell og tvers gjennom seriøs måte.

De konkrete eksemplene på sitater som B skal ha kommet med, er nye og fremmede for ham og han kan derfor ikke kommentere dette. Han vil likevel gjøre ett unntak. Sitatet angående vitser i K Avis, gjaldt vitser en av meddommerne hadde sendt inn til avisen. At A har hatt et avisinnlegg i avisen, var ukjent for ham og har så vidt han vet aldri blitt omtalt som en vits. Her må A ha misforstått.

Mot slutten av hvert rettsmøte, spurte B om noen hadde merknader til forhandlingene. Ingen av partene hadde det. Dersom A hadde innvendinger mot måten rettsmøtene ble ledet på, hadde han mulighet til å kommentere dette da.

Han og A har en helt ulik oppfatning av hvordan B har administrert denne jordskiftesaken.

Meddommer – E – har i hovedsak uttalt følgende:

Han har ingen merknader, eller noe å utsette på B.

Meddommer – D – har i hovedsak uttalt følgende:

Jordskiftedommer B viste stor tålmodighet med partene i saken. Under hele saken viste B den nødvendige autoritet og forsøkte på alle måter å få partene til å oppnå enighet.

Det er riktig, som A beskriver, at han i en pause i et rettsmøte nevnte for jordskiftedommer B A's lengre innlegg i K Avis. I innlegget redegjorde han for hvordan parkeringsproblemet ved rådhuset kunne løses ved større underjordisk anlegg. Han har ikke mottatt noen SMS fra sin kone. B kan ikke sende SMS, og han har ikke mobiltelefon.

Embetsleder – jordskifterettsleder G – har i hovedsak uttalt følgende:

Han er lei seg for at A har dårlig erfaring med jordskifterettens behandling av angjeldende sak.

Jordskiftedommer B har god kjennskap til og er opptatt av prosessreglene. Tvistemålslovens regler benyttes mer aktivt i jordskifteretten i dag enn tidligere. Dette gjelder også for B.

Alle som har ledet befarung vet at dette er krevende. Det er vanlig å ta dette opp med partene på forhånd. Stemningen blir likevel litt løsere i felten.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål, anke eller gjenopptagelse, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Deler av klagen fra A retter seg mot saksbehandlingen til jordskiftedommer B og til de rettslige avgjørelser som retten traff i løpet av den angjeldende sak. Dette er forhold som kunne dannet grunnlag for anke eller kjæremål. Klagen blir å avvise for så vidt gjelder denne delen av klagen.

Det følger videre av domstoloven § 237 fjerde ledd at "Dommeren må klages inn for Tilsynsutvalget innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen fant sted, eller etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet". Imidlertid gir samme bestemmelse anledning for utvalget til å ta en disiplinærsak opp til behandling etter klage eller av eget tiltak, forutsatt at det ikke er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted.

Klagen er fremsatt den 30. januar 2007. De forhold det er vist til i klagen som ligger forut for 30. oktober 2006, er derfor i utgangspunktet forhold som utvalget ikke kan vurdere. Under henvisning til at rettsmøtene som fant sted forut for 30. oktober 2006 var en del av en sammenhengende saksbehandling, har utvalget likevel valgt å vurdere rettsmøtene i saken i sin helhet, også de som ligger utenfor fristen på 3 måneder.

I klagen har A dels sitert uttalelser som jordskiftedommer B skal ha kommet med i rettsmøtene i saken, dels gjengitt innholdet av uttalelser fra dommeren.

Jordskiftedommer B har uttalt at B kan ha sagt at A hadde en fordel fremfor de andre som følge av at han kommer fra juristfamilie. Dette var imidlertid ikke ment i negativ forstand. Videre har B uttalt at uttalelsen om at hans avisinnlegg var en vits, beror på en misforståelse. Uttalelsen om vits var knyttet til at meddommer E i en pause fortalte at han har sendt vitser inn til K Avis, og at det var dette rettens medlemmer pratet om i pausen. For øvrig kjenner B ikke igjen sitatene.

Overingeniør C har uttalt at sitatene i klagen er nye og fremmede for ham, og at han derfor ikke kan kommentere disse. Han uttaler imidlertid at A må ha misforstått når han oppfattet

det slik at jordskiftedommer B omtalte hans avisinnlegg som en vits. Uttalelsen om vitser falt i forbindelse med at den ene meddommeren i en pause fortalte at han sendte vitser inn til K Avis.

Meddommer D har uttalt at det er riktig, slik klager har vist til, at de i en pause snakket om avisinnlegget til A. Han forklarte videre at det ikke er riktig at han mottok en SMS om at kona ventet ham hjem til middag. Han ringte selv sin kone i løpet av en pause, og opplyste at de ble forsinket.

Tilsynsutvalget finner det ikke tilstrekkelig godtgjort at jordskiftedommer B omtalte avisinnlegget til A som en vits. Utvalget legger til grunn at utsagnet var knyttet til at meddommer E i en pause fortalte at han sendte vitser inn til K Avis. Utvalget finner det heller ikke godtgjort at partene ble bedt om å fatte seg i korthet som følge av at den ene meddommeren hadde mottatt SMS om at han snart måtte komme hjem til middag.

Ut fra uttalelsene i saken, finner utvalget det heller ikke godtgjort at jordskiftedommer B ellers formulerte seg slik sitatene i klagen lyder. Utvalget viser til at verken den innklagede dommer, overingeniør C, eller meddommerne, kan erindre at B formulerte seg slik.

Utvalget legger imidlertid til grunn at jordskiftedommer B pr. telefon uttalte at A hadde en fordel fremfor de andre. Videre legger utvalget til grunn, på bakgrunn av overingeniør C's uttalelse, at jordskiftedommer B kom med noen humoristiske bemerkninger under rettsmøtene, herunder befaringene. Utvalget legger også til grunn at B ellers formulerte seg i en folkelig tone, slik B selv har opplyst i sin uttalelse til utvalget.

Med dette som utgangspunkt, vil utvalget bemerke:

De fleste mennesker opplever det å være part i en rettssak som en alvorlig hendelse. Ofte kan rettssaken være en følge av en personlig konflikt mellom partene i saken. Bruk av humor kan i visse situasjoner bidra til å etablere en stemning i retten som kan legge til rette for forsoning og forlik mellom partene. Bruk av humor vil imidlertid svært lett oppfattes som en krenkelse i forhold til det alvor partene møter med i en rettssak. Bruk av humor må derfor brukes med stor forsiktighet, og fordrer et godt skjønn hos dommeren.

Det er derfor beklagelig hvis en part i en sak for retten sitter igjen med et inntrykk av at dommeren ikke har tatt saken alvorlig, hvilket er tilfellet for A.

Etter utvalgets vurdering er det mulig at jordskiftedommer B ikke var tilstrekkelig forsiktig i sin bruk av humor under rettsmøtene. Utvalget vil i den forbindelse bemerke at det fremstod som unødvendig at det oppstod en misforståelse hos A i forhold til samtalen om vitser. Det forhold at retten kun disponerte ett rom til rettsmøtet, tilsa at dommerne måtte være mer forsiktig med hva som ble sagt dem imellom i pausene, enn om retten hadde hatt flere rom til disposisjon.

Utvalget vil imidlertid bemerke at retten under befaringer må kunne løse noe opp på stemningen som følge av at man har forlatt rettssalen. Utvalget har videre merket seg at de andre aktørene som har uttalt seg i saken, har uttalt at B opptrådte respektfullt overfor partene i saken. Utvalget vil også bemerke at det kan synes som om A har tillagt utsagnene fra jordskiftedommer B et mer negativt innhold enn det var grunnlag for. Utvalget viser i den sammenheng til uttalelsen om at hans bakgrunn ga ham en fordel de andre partene ikke hadde.

Etter Tilsynsutvalgets vurdering foreligger det etter dette ikke grunnlag for å reagere med disiplinærreaksjon overfor jordskiftedommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises for så vidt gjelder den del som knytter seg til misnøye med saksbehandlingen, rettslige avgjørelser og vedtak under saken.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer B.